

Undersøgelsen viser videre, at der er sket en Forøgelse af Bestanden paa mindst 96 Unger, hvilket vil sige, da der har fundet 23 Udrugninger¹⁾ Sted, at der for hver Udrugning gennemsnitlig er kommet i hvert Tilfælde godt og vel 4 Unger, som maa siges at være et jævnt godt Resultat og tyder paa, at Ynglepladserne for Størstedelen har været velegnede. Der er kun et Svanepar²⁾, der er blevet angrebet af Fjender, medens et andet Par³⁾ er blevet fordrevet formentlig af Støj.

Idet jeg hermed slutter denne Afhandling, vil jeg gerne sige Tak til alle, der har haft den Venlighed at give mig de nødvendige Oplysninger.

Angriber Musvitten andre Fugle?

Af HOLGER POULSEN.

Det hænder undertiden, at man støder paa Spørgsmaalet, om Musvitten dræber andre Fugle og fortærer deres Hjerne. I Almindelighed betragtes dette Spørgsmaal som en gammel Skrøne, der kritikløst er gaaet videre i den senere ornitologiske Litteratur. Jeg erindrer saaledes, at Overlæge O. HELMS i et Foredrag i Dansk Ornithologisk Forening delte denne Anskuelse. Det samme giver han Udtryk for i sin Bog: „Danske Fugle ved Hus og i Have“, hvor der staar om Musvitten: „I den Naturhistorie, jeg læste som Dreng, var det, man fik at vide om Musvitten, omtrent saaledes: „Den er en stærk og dristig Fugl, som overfalder syge og svage Smaaafugle og hakker Hjernen ud paa dem.“ Det var nogle sælsomme Kundskaber om Musvitten at give de unge med ud i Verden og forøvrigt uberettigede.“

Jeg fik derfor Lyst til at komme frem med mine egne Iagttagelser og undersøge Spørgsmaalet nærmere i Litteraturen. I den ornitologiske Litteratur omtales Spørgsmaalet de fleste Steder, men oftest i almindelige, refererende Vendinger, uden at man tager Stilling til det eller støtter sig til bestemte Iagt-

---

¹⁾ Naar blot der er blevet lagt et Æg, der er blevet ruget paa, regnes det her for en Udrugning.

²⁾ Svaneparret ved Tubæk Aa i 1941.

³⁾ Svaneparret ved Dybsø Fjord i 1939.

tagelser. I Litteraturen om Fugle i Fangenskab omtales det som et velkendt Fænomen, men heller ikke her omtales bestemte Iagttagelser.

I det følgende skal anføres nogle Eksempler paa, hvorledes Spørgsmaalet omtales i Litteraturen. Hvad er naturligere end først at gaa til den Bog, der var en Slags ornithologisk A. B. C. for mange af os i vores Barndomsaar, nemlig SEVERIN PETERSEN: „Vore Sangfugle“. Her staar: „Undertiden indskrænker den sig ikke til at røve, men overfalder syge Fugle og hakker deres Hjerne ud for at fortære denne. Dette Træk er den sorte Streg i Musvittens Karakter svarende til dens sorte Streg ned ad Brystet.“ N. KJÆRBØLLING: Skandinaviens Fugle: „... den anfalder og dræber syge og unge Fugle, hvis Hjerne den udhakker og fortærer.“ CHR. FR. LÜTKEN: Dyreriget. Lærebog i Zoologien: „... angribe syge Fugle, hvis Hjerne de udhakke.“ I. E. V. BOAS: Dansk Forstzoologi: „... de hakker gerne i Aadsler, i Kød og Tælle; dræber syge Smaafugle og fortærer Fugle, der er fangede i Doner.“ A. L. V. MANNICHE siger i „Danmarks Fugleliv“, at Musvitten i Følge gammel Overlevering angriber syge Smaafugle for at hakke Hjernen ud paa dem, selv har han dog aldrig set det. H. THO. L. SCHAANNING: Norges Fuglefauna: „Den er stridslysten og skal ikke sjelden angribe og dræpe syge smaafugler ogsaa av dens egen art, for at fortære deres hjern.“ Noget lignende skriver S. NILSSON i „Skandinavisk Fauna“: Foglarna og E. LÖNNBERG i „Svenska Fåglar“, men sidste Forfatter tager dog et vist Forbehold med Hensyn til, at Musvitten ogsaa skulde angribe Fugle ude i det frie. I Handbook of British Birds omtaler JOURDAIN ganske kort, at Musvitten har angrebet Flagermus og unge Fugle ved at hugge Hul paa deres Hjerneskal. NAUMANN skriver i „Naturgeschichte der Vögel Deutschlands“, at man ikke kan holde Musvitten i Fangenskab med andre Fugle, den angriber endog Fugle, der er større end den selv, f. Eks. Lærker, Gulspurve, ja endog en Vagtel. Ude i Naturen dræber de syge Fugle eller Fugle, der er fangede i Doner og udhakker deres Hjerne; undertiden hakker de ogsaa i Brystkødet. Her omtales ogsaa, hvorledes Musvitten bagfra sniger sig ind paa sit Offer, slaar Kløerne dybt ind i Ofrets Bryst og Bug og dræber det med Hug i Hovedet. O. HEINROTH omtaler i „Die Vögel Mitteleuropas“, at

der kendes Eksempler paa, at Musvitten i Bur angriber andre Fugle, men at man aldrig har set den gøre det ude i Naturen.

Der findes dog ogsaa Beretninger om bestemte Iagttagelser. Saaledes skriver: I. HORTLING i „Ornitologisk Handbok“, at han har set Unger af Graa Fluesnapper med ituhugget Hovedskal, hvilket kun kunde forklares, som Musvittens Værk. TERSLIN fortæller i „Gillelejeegnens Fugle“ II 1942, at en Musvit $\frac{2}{4}$ 1936 blev set i Færd med at hakke i Hovedet paa en død Fuglekonge for at æde Hjernen. I Fyrberetningen for 1930, Gedser Rev: „Den 20. Oktober opholdt enkelte Mejsler sig paa Skibet; de optraadte som rene Rovfugle overfor de paa Dækket løbende, lemlæstede Rødkælke, Lærker og Stære; de fastholdt Ofrene med Fødderne, huggede deres Øjne ud og fortærede Hjernemassen; de aad en halv Snes Smaafugle, men kunde ikke faa Bugt med Stærene. K. G. T. HALD.“ I D. O. F. T. 1924 omtaler M. KLINGE en Kamp om Redeplads mellem Musvit og Broget Fluesnapper. Fluesnapperen fandtes død med et Hul i Nakken. Han omtaler ogsaa en lignende Kamp mellem Musvit og Blaamejse; her var Ofret ogsaa blevet dræbt ved, at Nakken var gennemboret. I ingen af Tilfældene havde Musvitten fortæret Hjernen.

Mine egne Iagttagelser er følgende: For nogle Aar siden satte jeg i August Maaned en ung Musvit fra samme Aar ind i min Friluftsvoliere, hvor der befandt sig en Del andre Fugle. Fra Litteraturen vidste jeg jo nok, at det kunde være farligt, men jeg mente ikke, det gjorde noget med en ung Fugl og tillige var der god Plads. Alt gik tilsyneladende godt, men et Par Dage efter fandt jeg fire Fugle (Gulspurv, Bogfinke, Grøn-sisken og Jernspurv) liggende i Kroge paa Bunden af Volieren (Fig. 2). Ved Eftersyn viste det sig, at de havde et Hul, der var ca. 5 mm i Diameter, paa Siden af Hovedet bag Øjet, og at Hjernen var pillet fuldstændigt ud. Samtidig var Hoved og Hals næsten nøgne og tillige meget røde og opsvulmede som Følge af Hug. Tillige var der pillet lidt af Halsmuskulaturen (sml. NAUMANN). Musvitten blev naturligvis straks sluppet ud.

Naar man skal vænne en Fugl til Fangenskab, gælder det først og fremmest om at vænne den til at tage den Føde, man kan give den i Fangenskab af et Foderkar. Nu bestaar Musvittens Føde af mange forskellige Emner; den lærer og til-

passer sig til nye Forhold, den opdager Muligheder, hvor mange andre Fugle hurtigt vilde bukke under. Man siger, at den er „nysgerrig“. Derfor satte jeg Musvitten ind i Volieren straks, uden først at have vænnet den til et bestemt Foder. Den har

Fig. 1.

Fig. 1. Udstoppet Træløber (*Certhia familiaris*) hakket i Baghovedet og højre Tinding, utvivlsomt af Musvit.

Fig. 2.

Fig. 2. Grønsisken-♀ (*Carduelis spinus*) fra Voliere dræbt ved Hug i venstre Tinding, hvorefter Hjernen er udtaget.

saa alligevel ikke kunnet finde Foderet eller manglet noget og har dræbt nogle af de andre Fugle og ædt deres Hjerne.

Maaske vil mange indvende, at dette kun drejer sig om en Jagttagelse fra Fangenskab; i Naturen opfører Fuglene sig helt anderledes. Hertil maa siges, at det i hvert Fald er givet, at Fugle ikke har Intelligens til at finde paa saadan en indviklet

Handling som denne, og desuden vokser Instinkternes Antal ikke i Fangenskab, tværtimod er det modsatte Tilfældet.

Naar en Musvit udfører en saa indviklet Handling som at dræbe en Fugl og æde dens Hjerne, maa det skyldes et Instinkt, der som bekendt er medfødt og som saadan udføres af Arten i Almindelighed. Man maa ogsaa lægge Mærke til, at det ikke skete i almindelige snævre Burforhold. Volierens Dimensioner er $6 \times 3 \times 2$ m, og der var ingen syge Fugle. Musvitten har altsaa ikke saadan uden videre kunnet faa fat i sine Ofre, men har maattet forfølge dem kraftigt. Selv har jeg aldrig set det i Naturen, men Hr. MORTEN THIELE har meddelt mig, at han sidste Vinter ved Fuglesangssøen saa 5-6 Musvitter angribe en Mus, der først forgæves forsøgte at undslippe og til sidst slap ned i et Hul i Sneen. Den blødte stærkt paa Ryggen. Desuden har Hr. Konservator H. MADSEN meddelt mig, at en Musvit engang slog ned paa en udstoppet Blaamejse, han havde staaende i et aabent Vindue, hakkede Hul i Hovedet paa den og pillede noget af Vattet ud. Han saa ikke Fuglen i Aktivitet, men den fløj rundt i Stuen, da han kom ind. Hr. Museumsinspektør R. HØRRING beretter om en lignende Iagttagelse. Zoologisk Museum havde engang udlånt bl. a. en udstoppet Træløber til en Udstilling i Haveselskabets Have; da den kom tilbage, saas det, at der var hugget Hul i dens Nakke (Fig. 1).

Til Slut skal jeg omtale nogle Iagttagelser af Blaamejse i Fangenskab. Jeg havde engang et Par Blaamejser i Bur; en Morgen laa den ene død paa Bunden af Buret. Jeg fik først Tid til at tage den døde Fugl ud senere, og da havde den et Hul i Tindingen, og Hjernen var helt pillet ud. Denne Handling er altsaa, i hvert Fald naar det angaar døde Fugle, heller ikke fremmed for Blaamejsen.

Man kan altsaa ikke uden videre afvise Spørgsmaalet, om Musvitten angriber andre Fugle for at fortære deres Hjerne, som en overleveret Skrøne. I Fangenskab sker det ofte, i Naturen sker det sikkert almindeligere end man tror, at den angriber syge eller svage Fugle, maaske ogsaa helt raske? Det sker naturligvis ikke saa aabenlyst, at man ser det i Almindelighed, og desuden vil Fugle, der er dræbt af Musvitten, hurtigt forsvinde, fordi de bliver ædt eller raadner.
